

Proč je rozhodnutí Ukrajiny o ruském Lukoilu problém, ale ne katastrofa

 eurointegration.com.ua/eng/articles/2024/07/26/7190959

European Pravda

Foto AFP/East News

Navzdory krátké epizodě na jaře 2022, kdy Lukoil vyzval k ukončení nepřátelských akcí proti Ukrajině, zůstal ropný gigant pro Ukrajince jedním ze sponzorů ruské agrese. Fotografie z protestu v Bruselu, květen 2022

Příběh částečného omezení provozu ropovodu Družba ze strany Ukrajiny se stále komplikuje a partneři také vyvolávají otázky, zda jednání Kyjeva neřídí spíše komerční než státní zájmy.

Mnoho Ukrajinců bylo překvapeno, když se dozvěděli, že ruská ropa se i přes totální válku stále dopravuje přes ukrajinské území do EU. To mimo jiné znamená, že financuje ruský vojenský rozpočet. Nebyl tedy žádný významný odpor ke zprávě, že tranzit alespoň části této ropy – části dodávané Lukoilem – byl zastaven.

Vlády Slovenska a Maďarska však obvinily Ukrajinu z podkopávání jejich energetické bezpečnosti.

Slovenský expert **Karel Hirman**, ministr hospodářství minulé proukrajinské vlády a bývalý poradce ukrajinského premiéra, označuje postoje Bratislavy a Budapešti za „hysterické“ a vysvětluje, proč reálná hrozba nehrozí. Poukazuje také na to, že **rozhodnutí Ukrajiny se vymyká logice** a podkopává důvěru v Kyjev, a to i ze strany jeho přátel.

Jak to, že Ukrajina stále čerpá ropu z Ruska?

Dodávky ropy jižní větví ropovodu Družba, která vede přes Ukrajinu na Slovensko, do Maďarska a do Česka, jsou totiž od února 2022 nepřetržité a téměř nepřerušené.

Byl jsem ministrem hospodářství Slovenska v roce 2022, kdy se v Bruselu jednalo o tom, aby EU udělila výjimku z ropných sankcí pro tuto trasu.

Tato výjimka uváděla, že rafinerie tří zemí, Česka, Slovenska a Maďarska, si dočasně ponechaly právo přijímat ropu přes Družbu a měly právo prodávat ropné produkty vyrobené z ruské ropy v našem regionu a dodávat tyto produkty na Ukrajinu. Poslední bod stále platí: ukrajinský trh zahrnuje podíl benzínu a nafty vyrobených z ruské ropy. Pohonné hmoty z maďarských a slovenských rafinerií míří také do ukrajinské armády.

Důvody, proč tyto tři země požádaly o tuto výjimku, zahrnují nedostatek jiných zdrojů ropy (žádná z těchto zemí nemá přístup k moři), regionální nedostatek nafty a skutečnost, že potřebovaly modernizovat své rafinerie, aby mohly zpracovávat ruská ropa.

Výjimka však byla schválena jako dočasná, do konce roku 2024.

K 1. lednu se měl ropovod Družba buď úplně zastavit, nebo v případě nových dohod snížit jeho průchodnost.

Česká rafinerie, která patří do polské skupiny PKN Orlen, oznámila, že úplně přestane odebírat ruskou ropu, protože získala další zásobovací kanál: byla dokončena expanze transalpského ropovodu Terst-Ingolstadt.

Podobná situace je na Slovensku a v Maďarsku, kde je jedna rafinerie v Bratislavě a jedna v Százhalombattě. Pro zásobování těchto rafinerií byla navýšena kapacita ropovodu Adria z chorvatského ostrova Krk.

Obě rafinerie patří maďarské skupině MOL, ale i ta plánovala od příštího roku odebrat minimálně 60 % ropy z Adrii.

Od roku 2025 bychom tedy byli tak jako tak v nové realitě.

O nečekaném rozhodnutí Ukrajiny

Je třeba zdůraznit, že Slovensko a Maďarsko už dnes nerafinují pouze ropu z Družby. Bratislavská rafinérie získala za poslední rok 30 % ropy od společnosti Adria. Podobná situace je v Százhalombatta. Zbývá však až 70 % ropy, která stále pochází z Družby a prochází Ukrajinou.

Z těchto 70 % dodává 40 % Lukoil, soukromá ruská společnost a jedna z největších v zemi. Zbytek ropy, která přichází přes Družbu, dodávají společnosti, ve kterých má stát významný podíl – Rosněft' a Tatněft'.

Tady je ten paradox. Ukrajina pouze zastavila ropu dodávanou Lukoilem.

A pro mě to vyvolává obrovskou otázku: proč ukrajinská vláda zastavila dodávky Lukoilu a nezavedla vůbec žádná omezení na Rosněft' a Tatněft'? Proč omezuje pouze soukromou společnost? Samozřejmě, že [Lukoil] je také pod vlivem Kremlu, ale vliv Kremlu je daleko větší v v podstatě státní společnosti Rosněft' a podobně v Tatněfti.

Přesto Ukrajina nadále dodává jejich ropu!

Ukrajinská vláda dosud neobjasnila důvody takové selektivity. O zájmech, které stojí za tímto rozhodnutím a proč bylo omezení zavedeno pět měsíců před očekávaným poklesem objemu ruské ropy, lze tedy jen spekulovat. Ani z Bruselu nebyly žádné oficiální komentáře a zdá se, že Kyjev své rozhodnutí nekoordinoval s evropskými institucemi. Rozhodnutí bylo překvapením i pro slovenskou a maďarskou vládu.

Hlavní otázka zní: jaký je smysl tohoto rozhodnutí?

Jak toto rozhodnutí prospěje Ukrajině? Proč k tomu došlo nyní, pět měsíců před koncem přestupního období? A proč se omezení vztahuje pouze na Lukoil?

Na tyto otázky neexistují žádné odpovědi.

Mohou existovat obavy o bezpečnost, které nelze zveřejnit, ale nedává smysl říkat, že ropa Lukoilu v Družbě představuje hrozbu, zatímco ropa Rosněfti a dalších nikoli.

Jediné přijatelné vysvětlení, které mě napadá, je, že jde o obchodní spory a soukromé zájmy. Ale proč je potom ukrajinská vláda zapojena do této hry?

Na obvinění z Maďarska a Slovenska

Slovenská a maďarská vláda nastolily toto téma v Bruselu a chtějí aktivovat mechanismy EU proti Ukrajině.

V jejich postavení je však příliš mnoho hysterie.

Tvrzení slovenské a maďarské vlády o tom, že Ukrajina ohrozila provoz jejich rafinerií, jsou nepravdivá. Čísla to vyvracejí!

Vezměte si například bratislavskou rafinérii. Ropa z Družby tvoří 70 % jejích dodávek a 40 % z těchto 70 % tvoří ropa Lukoil. Matematicky rozhodnutí Ukrajiny ovlivnilo zhruba čtvrtinu nabídky.

Čtvrtina je značný objem, ale zdaleka ne katastrofální.

To, že se Slovensko a Maďarsko odvolaly k Evropské komisi, je procesně správný krok. Vlády musely informovat Brusel o podivném rozhodnutí Ukrajiny, které bylo učiněno bez předchozího upozornění spotřebitelů na Slovensku, v Maďarsku a Česku.

Komentáře, rozhořčení a tvrzení o ohrožení energetické bezpečnosti zejména ze Slovenska jsou však přehnané a neopodstatněné.

A nutno podotknout, že Brusel to chápe, a proto nepodpořili **slovenské a maďarské** požadavky, aby naléhaly na Ukrajinu k obnovení dodávek Lukoilu.

To však neznamena, že otázky pro Ukrajinu jsou mimo stůl. Příliš mnoho zůstává neznámo.

Navíc stále není jasné, zda ke snížení skutečně došlo.

Naftogaz, ukrajinská národní ropná a plynárenská společnost, tvrdí, že nedošlo **ani k 25% snížení**. Podle nich byl olej Lukoil nahrazen olejem od jiných společností.

Ale jestli je to pravda, vyvstávají pro ukrajinskou vládu ještě další otázky.

Jaký to mělo smysl? Jaký smysl mají tyto sankce pro ukrajinskou bezpečnost? Jde čistě o vytlačení Lukoilu z určitých trhů?

Rozdíly mezi Slovenskem a Maďarskem

Vlády v Bratislavě a Budapešti se politicky staví k Ukrajině jako nepříteli přátelské.

Je mezi nimi ale podstatný rozdíl.

Slovenský premiér Robert Fico sice veřejně pronáší protiukrajinská prohlášení, jeho činy však s těmito prohlášeními kontrastují.

V letošním roce se uskutečnila dvě společná jednání vlády mezi Slovenskem a Ukrajinou. Taková setkání se konají jen tehdy, když existuje úzké mezivládní přátelství, a Fico s nimi nejen souhlasil – on je inicioval.

Politika Slovenska v Bruselu je ještě objevnější. Zatímco Maďarsko neustále blokuje rozhodnutí o ukrajinských záležitostech v EU a NATO (posledním příkladem je jeho veto o platbách za dodané zbraně , které

Budapešť přímo spojovala s konfliktem v Lukoilu), slovenská vláda to nikdy nedělá. Fico nevetuje žádná rozhodnutí EU ohledně Ukrajiny.

Politika Slovenska a Maďarska vůči Ukrajině je tedy odlišná. Jeho rétorika může být bojovná, ale Fico velmi dobře spolupracuje se Šmyhalovou vládou, včetně dodávek zbraní a energetických projektů, které nejsou veřejně oznámeny.

Jak měla Ukrajina jednat

Není důvod se domnívat, že celá tato show byla navržena tak, aby nakonec byly sankce od Lukoilu zrušeny, protože na ni nejsou žádné samostatné sankce EU, pouze všeobecné sankce na ropu a rafinované produkty z Ruska a Běloruska. Jsou jasné a transparentní a platí pro každého. Stejně tak dočasná výjimka pro rafinérie v Česku, Maďarsku a na Slovensku ohledně dodávek přes jižní pobočku Družby platí pro všechny společnosti.

Teprve nyní Ukrajina udělala výjimku a dodatečně sankcionovala pouze Lukoil.

Kyjev mohl dodávky omezit úplně.

Ukrajina je v nouzové situaci kvůli masivním útokům Ruska na její energetickou infrastrukturu a čerpadla na ropovodu Družba potřebují ke svému provozu elektřinu.

Ukrajina mohla použít toto vysvětlení. EU by to obecně přijala dobře. Ukrajinská vláda má všechny důvody říci: promiňte, přátelé, ale nemáme dostatek elektřiny pro naše občany, podniky a dokonce i nemocnice, protože Putin ničí naši energetickou infrastrukturu, takže za to může Rusko. Stačilo by, aby dispečer Ukrtransnafty zaslal svým protějškům na Slovensku a v Maďarsku prosté upozornění, že čerpání se za několik hodin kvůli této vyšší moci zastaví.

Sankce mohly být také uplatněny úplným zákazem čerpání ruské ropy.

Evropští partneři Ukrajiny by samozřejmě museli být o sankcích informováni s předstihem, několik týdnů předem, ale i to mohlo být odůvodněné.

Namísto toho ukrajinská vláda nedokázala využít těchto zjevných příležitostí a nečekaně zastavila čerpání ropy pouze od jedné společnosti a navrch učinila prohlášení jako "Kluci, proč jste naštvaní? Právě jsme nahradili ropu Lukoilu jinými dodavateli." '."

Situace je mimořádně zvláštní. Pro toto rozhodnutí neexistují žádné ekonomické ani bezpečnostní důvody.

Místo toho vytváří napětí a atmosféru nedůvěry mezi zeměmi.

Akce Kyjeva navíc vyvolává mnoho otázek mezi přáteli Ukrajiny, včetně mě a mých kolegů v Bruselu, o skutečných motivech ukrajinských akcí. Důvěra je cenná věc a neměla by být přehlížena.

Je zřejmé, že se nyní odehrává nějaká hra, divadlo nebo dokonce cirkus a že za tím jsou finanční zájmy a toky, které obcházejí rozpočty našich zemí.

Nahrál Sergiy Sydorenko, redaktor European Pravda

Video od Volodymyra Oliinyka

Přeložila Daria Meshcheriakova

Pokud si všimnete chyby, vyberte požadovaný text a stiskněte Ctrl + Enter, abyste ji nahlásili editorům.